

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ С.О. МЕДВЕДКІНОЇ «ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ: ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА ТА ГЛОБАЛЬНИЙ РОЗВИТОК»

Нікітіна М.Г., д-р екон. н., д-р геогр. н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського

В контексті впливу кризових явищ відбувається трансформація глобальної економіки, основою якої є глобалізація фінансів, глобальний перерозподіл власності, зміни в характері міжнародного поділу праці, інтернаціоналізація науково-технічного прогресу, вихід на міжнародну арену нових суб'єктів господарського життя, прорив в інформаційно-комунікаційній сфері, лібералізація торгівлі. Ця трансформація формує фактори невизначеності й ризику на будь-якому рівні економічної системи.

Одним з найвищих етапів сучасного глобального розвитку виступає невизначеність розвитку саме світового фінансового середовища, що призводить до трансформації світової фінансової системи. Одними із завдань дослідження є визначення основних факторів й закономірностей невизначеності економічного середовища у розрізі фінансово-економічної взаємодії національних економік; формування принципів, методів та інструментів забезпечення фінансової безпеки національних суб'єктів глобального простору, оскільки в національній економічній системі все більшого значення набувають відносини щодо управління фінансовими ресурсами та оптимізації їх використання, а також фінансові важелі і методи, що забезпечують стабільну та ефективну діяльність національних економік в сучасних умовах.

Формування нової фінансової архітектури як сукупності міжнародних стандартів і принципів функціонування фінансового сектору, а також засобів діагностики його ефективності посилює актуальність забезпечення необхідного рівня інтеграційних зв'язків вітчизняного фінансового сектору зі світовою фінансовою системою з метою підтримання власної фінансової стабільності.

Монографія Медведкіної С.О. складається з 5 розділів, які послідовно і взаємопов'язано розкривають теоретико-методологічні основи дослідження глобального економічного розвитку, визначають закономірності формування та реформування світової фінансової архітектури в контексті глобальних трансформацій, пропонують методологічне підґрунтя дослідження сучасних перетворень національної економічної системи, досліджують сучасні тенденції аналітичного виміру світової фінансової архітектури та пропонують стратегічні підходи забезпечення економічного зростання економічних систем в контексті реформування світової фінансової архітектури. Автор буде своє дослідження в контексті розробки стратегічних підходів забезпечення економічного зростання економічних систем в контексті реформування світової фінансової системи.

Перший розділ монографії присвячений розгляду теоретико-методологічних основ дослідження глобального економічного розвитку. У другому розділі розглянуто закономірності формування світової фінансової архітектури в контексті глобальних трансформацій. Третій розділ присвячений аналізу методологічного підґрунтя дослідження перетворень національних економічних систем. Оцінка сучасних тенденцій аналітичного виміру світової фінансової архітектури в умовах трансформаційних зрушень проведена в четвертому розділі монографії. В п'ятому розділі визначено стратегічні підходи забезпечення економічного зростання економічних систем в контексті реформування світової фінансової архітектури.

Монографія підготовлена в цілому на високому науковому рівні, проте вона містить ряд дискусійних положень. Зокрема, розуміючи прагнення автора масштабно проаналізувати у четвертому розділі монографії тенденції та ключові особливості розвитку сучасної фінансової архітектури з виокремленням значущих імперативів, що спричинили виникнення та розповсюдження неоднорідності кількісного виміру фінансової безпеки, варто звернути увагу на леві недоліки запропонованої інтерпретації. По-перше, запропонована класифікація, головним чином, базується на використанні інтегрованих показників та рейтингових оцінках (ВЕФ, МВФ, Світовий банк, ОЕСР та ін.), що унеможливило авторський пошук істинного бачення досліджуваної проблеми. По-друге, не достатньо чітко здійснюється кількісне обґрунтування розмежування отриманої асиметрії глобального та параметричних ознак хінтерленду в процесі розробки траєкторії трансформації в умовах необхідності забезпечення фінансової безпеки на регіональному рівні, що не завжди об'єктивно верифікує запропоновану автором методологічну новизну.

Зазначені окремі зауваження не знижують загальної позитивної оцінки монографії. Представлена робота буде цікава як фахівцям і науковцям в області теорії дослідження й практики реалізації міжнародного фінансового співробітництва країн в контексті трансформації світової фінансової системи, так і студентам й аспірантам економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «ІННОВАЦІЙНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ КРАЇН У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ» К.Е.Н., ДОЦЕНТА І.В. ТАРАНЕНКО¹

Петруня Ю.Є., завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Академії митної справи України доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

Посилення економічної нестабільності глобалізованого світу на початку XXI століття призвело до якісної зміни змісту та форм конкурентних відносин. Усвідомлення пріоритетної ролі знань визначило спрямування та змістовне наповнення процесу еволюції світової економіки, обумовило перехід до інноваційної конкуренції та формування інноваційної конкурентоспроможності. Розробка та реалізація ефективних національних стратегій інноваційного розвитку набули пріоритетного значення що, в свою чергу, підтвердило необхідність узагальнення та вдосконалення теоретико-методологічних і практичних засад підвищення конкурентоспроможності на основі формування інноваційних конкурентних переваг.

Монографія к.е.н., доцента І.В. Тараненко «Інноваційна конкурентоспроможність країн у сучасних умовах глобалізації» висвітлює широке коло теоретичних і практичних проблем інноваційного розвитку країн з урахуванням сучасних особливостей циклічної світової динаміки, переходу до інноваційної парадигми конкуренції та конкурентоспроможності, формування стратегій інноваційної конкурентоспроможності в умовах глобалізації.

Монографія виконана на ґрунтовній методологічній базі, на основі системного підходу до аналізу соціально-економічних явищ і процесів у світовій та національних економіках, з використанням методів наукової абстракції, групування і класифікації, структурно-функціонального та ін., має логічну структурну побудову.

¹ Інноваційна конкурентоспроможність країн у сучасних умовах глобалізації: монографія / І.В. Тараненко / за наук. ред. Ю.В. Макогона. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2013. – 422 с.

Перший розділ монографії присвячений обґрунтуванню теоретичних засад інноваційного розвитку в умовах глобалізації. Узагальнено основні підходи до поняття розвитку, що дозволяє сформулювати принципи, на яких має ґрунтуватись сучасне розуміння інноваційного розвитку. Здійснено огляд неокласичних моделей з екзогенним та ендегенним НТП. Одночасно наголошено на ролі еволюційної теорії та застосовності еволюційних механізмів економічного розвитку, розкритих в роботах М. Кондратьєва, Й. Шумпетера, Р. Нельсона, С. Уінтера та ін., для аналізу сучасних тенденцій глобалізаційно-інноваційної динаміки. Автором здійснено комплексний аналіз основних понять теорії інновацій з позицій системно-діалектичного підходу, що дозволяє обґрунтувати інтегративний характер інноваційного розвитку та представити його кризь призму формування та відтворення інноваційної економіки в умовах глобалізації.

На основі дослідження якісних характеристик та властивостей конкуренції, які виникають на глобалізаційно-інноваційній стадії розвитку постіндустріального суспільства, автором вдосконалено та обґрунтовано поняття інноваційної конкуренції та інноваційної конкурентоспроможності, сутність і зміст інноваційно-інтеграційних конкурентних переваг.

В другому розділі монографії розкрито теоретико-методологічні основи дослідження інноваційної компоненти глобальної економічної системи. Проаналізовано вплив інноваційної конкуренції на формування глобальної економічної системи, побудовано економетричні моделі впливу глобалізаційного та інноваційного факторів на конкурентоспроможність країн. Виявлена залежність між індексом глобальної конкурентоспроможності країн, розрахованим за методикою Всесвітнього економічного форуму, глобальним індексом інновацій INSEAD та інтегральним індексом глобалізації KOF дозволила визначити співвідношення між інноваційними та глобалізаційними факторами конкурентоспроможності та емпірично підтвердити визначальну роль інноваційного фактору в забезпеченні міжнародної (глобальної) конкурентоспроможності країн. За результатами дослідження механізмів глобалізації світового інноваційного простору автором обґрунтовано закономірності формування глобальної інноваційної системи та особливості інтеграції до неї національних інноваційних систем окремих країн.

В третьому розділі розглянуто особливості формування та оцінки інноваційної конкурентоспроможності на засадах запропонованої автором концепції геоінноваційних кластерів, з урахуванням імперативів сталого розвитку. На основі узагальнення значної кількості літературних джерел виявлені системні фактори інноваційної конкурентоспроможності, які складають основу формування стратегічних конкурентних переваг. Заслугує на увагу розрахунок індексу інноваційної конкурентоспроможності країн за авторською методикою, а також широке використання економіко-статистичних та економетричних методів, зокрема факторного аналізу, кластерного аналізу, побудови моделей множинної регресії з метою встановлення впливу інноваційно-інтеграційних факторів на конкурентоспроможність країн.

В четвертому розділі на основі аналізу стратегій соціально-економічного розвитку узагальнено досвід країн – інноваційних лідерів та показано, що недосконалість інституціонального середовища належить до основних факторів, які перешкоджають переходу до інноваційної моделі економіки. Запропоновано підходи до розробки стратегій інноваційної конкурентоспроможності країн на основі формування та реалізації інноваційно-інтеграційних конкурентних переваг. Автором обґрунтовано джерела інноваційної конкурентоспроможності, підкреслено роль нетехнологічних інновацій для забезпечення конкурентоспроможності в умовах інституціональних та ресурсних обмежень. Висвітлено можливості підвищення інноваційної конкурентоспроможності країн на засадах регіональної економічної інтеграції на прикладі Організації Чорноморського економічного співробітництва. Доведено необхідність підвищення в експорті частки продукції з високою доданою вартістю і надано рекомендації щодо удосконалення товарної структури експорту. Особливу увагу приділено підвищенню інноваційної конкурентоспроможності країн з дотриманням принципів сталого розвитку через практичне впровадження запропонованих інструментів інноваційного маркетингу та глобальної соціальної відповідальності.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці цілісної концепції інноваційної конкурентоспроможності країн у глобальній економічній системі та обґрунтуванні її практичного використання, зокрема при формуванні стратегій інноваційної конкурентоспроможності країн та міжнародних інтеграційних угруповань.

Монографія виконана на основі глибокого вивчення автором різноманітних літературних джерел, зокрема наукових монографій і статей вітчизняних та зарубіжних науковців, звітів, аналітичних оглядів і прогнозів Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Всесвітнього економічного форуму, Міжнародного інституту менеджменту, Міжнародної школи бізнесу INSEAD, Швейцарського економічного інституту KOF, аналітичної організації The Conference Board, статистичних баз даних Євростату, ОЕСР, ЮНЕСКО, ПРООН, COMTRADE, національних статистичних служб України, Російської Федерації та ін.

До рекомендацій і побажань стосовно подальших досліджень проблем, викладених у монографії, слід віднести необхідність поглибленого обґрунтування інвестиційної складової інноваційної конкурентоспроможності країн, доцільність приділення більшої уваги заходам із підвищення ролі високотехнологічних підприємств у забезпеченні інноваційної конкурентоспроможності України.

Монографія к.е.н, доцента І.В. Тараненко виконана на високому теоретичному рівні, містить нові підходи до аналізу засад інноваційного розвитку і конкурентоспроможності, а також обґрунтовані практичні рекомендації щодо шляхів підвищення інноваційної конкурентоспроможності країн-учасниць Організації Чорноморського економічного співробітництва, у т.ч. України, з урахуванням гео економічних пріоритетів та особливостей сучасного етапу глобалізації.

Монографія зацікавить фахівців у галузі економіки, світового господарства, а також викладачів, аспірантів, студентів, може бути рекомендована для використання в навчальному процесі при викладанні дисциплін «Міжнародні економічні відносини», «Управління міжнародною конкурентоспроможністю», «Міжнародний маркетинг», «Міжнародні стратегії економічного розвитку» та для поглибленого вивчення проблем конкурентоспроможності країн в умовах нестабільності глобального середовища.

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ

Т.В. ШАПОВАЛОВОЇ «СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ»

Страшинська Л.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії НПУ ім. М.П. Драгоманова

Суспільний розвиток в умовах сьогодення характеризується інтенсифікацією процесів глобалізації, інтегруванням суб'єктів господарювання в уніфікований економічний простір та відкритістю світової економіки, спричиненої бурхливим розвитком інформаційно-комунікативних технологій. Сучасне суспільство називають ще інформаційним, основаним на знаннях, оскільки невід'ємними його атрибутами є професійні знання, вміння та досвід, активний обмін якими відбувається в соціальних мережах.

Багато західних і вітчизняних економістів схилиються до точки зору, що нині економічне зростання будь-якої країни світу все більше залежить від чинників не тільки економічних (матеріальних), але й неекономічних (нематеріальних). У сучасній економіці людину, міжособистісні зв'язки та взаємовідносини, що базуються на довірі, ототожнюють з капіталом. Очевидно, що значення неекономічних факторів в економічному розвитку підвищується зараз, як ніколи раніше. Так, у ХХ ст. в науковий обіг було введено категорії «людський капітал», «соціальний капітал», які розглядаються економістами та соціологами на рівні з іншими видами капіталу. Інвестування в ці види капіталу вважається економічно обґрунтованим, оскільки воно має економічні вигоди та позитивно впливає на економічне зростання. Разом з тим, в економічній літературі можна виявити ствердження та доводи, щодо недоцільності з економічної точки віднесення соціального капіталу до видів капіталу, усталених в економічній науці та практиці.

Обрана Т.В. Шаповалою для проведення монографічного дослідження тема обґрунтовується з огляду на викладене вище та зумовлена потребою в здійсненні більш ґрунтовного аналізу впливу соціального капіталу на економічне зростання, визначенні взаємозв'язку та взаємозалежності між цими категоріями в реаліях сьогодення. Окремі положення концепції соціального капіталу